

Program

Policy

Handlingsplan

Riktlinje

Program för hållbarhet 2026-2040

Antaget av Kommunfullmäktige xx xx 2025

Dnr: KS 2025/00020
Informationsklass: Publik

Utkast

Remissversion
2025-05-21

VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

Inledning	3
Vad är hållbar utveckling?.....	3
EKOLOGISK HÅLLBARHET	3
SOCIAL HÅLLBARHET	4
EKONOMISK HÅLLBARHET	4
Kommunens roll i hållbar samhällsutveckling	4
Målbilder för ett hållbart Västerås	5
I VÄSTERÅS HÅLLER VI OSS INOM PLANETENS GRÄNSER OCH LIVSKRAFT FRODAS ..	5
VÄSTERÅS ÄR EN STOLT, INKLUDERANDE OCH INNOVATIV KOMMUN	5
I VÄSTERÅS HAR VI ETT RIKT OCH HÅLLBART LIV FÖR ALLA – HELA LIVET	5
Genomförande och uppföljning.....	6

Utkast

Inledning

Syftet med detta program är att fastslå målbilder för den långsiktigt hållbara samhällsutvecklingen för Västerås som geografiskt område samt för de som bor och verkar här. Programmet ska ge en gemensam drivkraft och inriktning för koncernens hållbarhetsarbete, samt bidra till att alla tre hållbarhetsdimensioner – den ekologiska, sociala och ekonomiska - integreras i all planering och verksamhet som koncernen Västerås stad bedriver. Programmet utgår från och täcker in samtliga FN:s globala mål för hållbar utveckling, Agenda 2030.

Programmet är styrande för koncernen Västerås stad. Det innebär att alla koncernens medarbetare har ett ansvar att bidra till programmets målbilder. Målbilderna i programmet utgår från följande:

- Internationella konventioner och mål
- Nationella lagar och mål
- Västerås stads vision
- Analyser av förutsättningar och utmaningar i Västerås och i vår omvärld

Vad är hållbar utveckling?

Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer våra behov idag, utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.

Det handlar om att nå social utveckling inom ramen för vår enda planet, och med ekonomin som medel. Det innebär att alla människors behov blir tillgodosedda innanför planetens och ekosystemens kapacitet.

För att uppnå hållbar utveckling behöver vi ta hänsyn till alla tre hållbarhetsdimensioner: ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. De tre dimensionerna hänger ihop och påverkar varandra, det går alltså inte att uppnå god hållbarhet inom en dimension utan att ha god hållbarhet inom de andra dimensionerna. I arbetet för hållbar utveckling uppstår således synergier mellan många delar, men också målkonflikter. För att främja hållbar utveckling är det viktigt att identifiera synergier att utnyttja, och konflikter att hantera, mellan hållbarhetens olika dimensioner. Alla målkonflikter kommer inte gå att lösa, ibland behöver en fråga prioriteras framför en annan genom politiska ställningstaganden.

EKOLOGISK HÅLLBARHET

Grundförutsättningen för hållbar utveckling är att den ekologiska dimensionen och funktionaliteten bevaras och, där det behövs, förstärks. Detta för att bevara naturens egenvärde men även så att människan kan livnära sig och skapa en ekonomisk utveckling.

Ekologisk hållbarhet innebär att miljön skyddas mot skador och olägenheter oavsett om dessa orsakas av föroreningar eller annan påverkan. Mark, vatten och

fysisk miljö i övrigt används så att en långsiktigt god hushållning tryggas utifrån miljömässig, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt.

SOCIAL HÅLLBARHET

Med social hållbarhet menas ett jämställt och jämlikt samhälle där alla har lika möjligheter att leva ett gott liv med god hälsa utan orättvisa skillnader. Det innebär att alla får sina grundläggande behov tillgodosedda och att de mänskliga rättigheterna säkerställs. Med alla menas alla oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder, socioekonomisk status och geografisk hemvist.

I ett socialt hållbart samhälle har människor egenmakt att påverka sina livsvillkor, känner tillit till för varandra och är inkluderade och delaktiga i samhällsutvecklingen. Ett socialt hållbart samhälle är tryggt och robust; det är starkt, anpassningsbart och kan hantera förändringar. Social hållbarhet är en grund för demokrati i samhället och behövs för en god samhällsekonomi.

EKONOMISK HÅLLBARHET

Ekonomisk hållbarhet handlar om att bygga och upprätthålla en stabil och balanserad ekonomi som kan förse samhället med sina behov på både kort och lång sikt utan att kompromissa med framtida generationers möjligheter att tillfredsställa sina egna behov. En stabil och balanserad ekonomi är grundläggande för att uppnå hållbarhet, skapa sysselsättning och ger förutsättningar att investera i långsiktiga hållbara lösningar, som gröna teknologier och förnybar energi. Genom affärsmässiga beslut och sund konkurrens säkerställs att invånarna får tillgång till grundläggande behov som utbildning, omsorg och arbete.

Kommunens roll i hållbar samhällsutveckling

Hållbar utveckling och hållbar omställning handlar om att lösa komplexa samhällsutmaningar. Detta kräver ett långsiktigt och uthålligt arbete. Västerås stads koncern har utifrån vårt breda uppdrag relativt stora möjligheter att påverka och driva utveckling mot ett hållbart samhälle. Kommuners ansvar att bidra till hållbar utveckling finns med Sveriges grundlag, genom Regeringsformen. Här slås fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskildes frihet och värdighet. Den anger också att det allmänna (stat, kommuner och regioner) ska:

- Främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.
- Verka för social välfärd och ekonomisk trygghet samt att motverka diskriminering och främja jämlikhet.
- Skydda den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd.

Vår roll som kommun är att integrera hållbarhet i allt vi gör inom ramen för vår egen rådighet, samt att agera möjliggörare gentemot övriga aktörer som bor och verkar i Västerås. Vi ska bidra till hållbar utveckling genom att ta tåten och vara

ett föredöme. I Västerås arbetar vi proaktivt både med att främja och stärka det som är positivt och går bra, samt med att förebygga riskfaktorer och negativ utveckling.

Målbilder för ett hållbart Västerås

Västerås är en av Sveriges äldsta städer, präglad av sin långa historia som maktcenter och mötesplats och sitt unika läge vid Mälaren. Här finns en stolt tradition av teknisk innovation, framåtanda och förmåga till samverkan med goda grannar och omvärlden. Det geografiska läget ger tillgång till både vatten och natur, stad och landsbygd. Kommunen präglas av tillväxt och har ett rikt kulturliv, framgångsrikt idrottsliv, starkt civilsamhälle och ett diversifierat näringsliv.

Målbilderna nedan anger det önskade läget för Västerås som geografiskt område och för de personer som bor och verkar här.

I VÄSTERÅS HÅLLER VI OSS INOM PLANETENS GRÄNSER OCH LIVSKRAFT FRODAS

Västerås har nått netto-noll utsläpp av växthusgaser och vår påverkan på miljö och naturresurser ligger inom de planetära gränserna¹. Genom hållbara livsstilar, cirkulär ekonomi och en stark gemenskap har vi skapat ett samhälle där både människor och ekosystem får utrymme att blomstra. Västerås är ett föredöme i att förena klimatansvar med livskvalitet.

VÄSTERÅS ÄR EN STOLT, INKLUDERANDE OCH INNOVATIV KOMMUN

Västerås är en plats där hållbara idéer blir verklighet genom öppenhet, dialog och samverkan. Vi har ett starkt näringsliv och ett gott företagsklimat. I Västerås möts invånare, företag och samhällsaktörer i ett gemensamt ansvar för att lösa framtidens utmaningar. Vår innovationskraft stärker både den gröna ekonomin och den sociala sammanhållningen. I Västerås är alla röster viktiga. Alla västeråsare känner delaktighet och stolthet över sin roll i ett inkluderande samhälle som präglas av demokratiska värderingar, rättvisa och tillit.

I VÄSTERÅS HAR VI ETT RIKT OCH HÅLLBART LIV FÖR ALLA – HELA LIVET

Västerås är en trygg och jämlik kommun där alla – i samklang med tiden och planetens resurser – har möjlighet till hälsa, arbete, utbildning och bostad. Här ses våra olikheter som en tillgång. Strukturella hinder är undanröjda och de mänskliga rättigheterna tillgodosedda. Det handlar inte bara om att skydda rättigheter, utan också om att förverkliga dem i vardagen – varje dag, hela livet. I Västerås dansar vi tillsammans genom livet, vilket speglas stadens vision om ett samhälle där det finns utrymme för både vila och puls, natur och nöjen.

¹ Begreppet "Planetära gränser" pekar ut miljöprocesser som är kritiska för planetens stabilitet och förklarar hur mycket av mänsklig påverkan jorden tål. Det täcker in klimatförändringar, biologisk mångfald, markanvändning, färskvatten, biokemiska flöden, havsförsurning, aerosoler i atmosfären, ozon i stratosfären och syntetiska substanser.

Genomförande och uppföljning

Det hållbara samhället skapar vi tillsammans, ingen kan göra allt men alla kan göra något. Programmet är brett och ger oss därmed handlingsutrymme att rikta fokus åt olika håll beroende på var de största behoven finns. Vi lever i en föränderlig värld och vi kommer behöva fokusera på en mängd olika hållbarhetsfrågor fram till 2040. Detta program är:

- Styrande för koncernen Västerås stad
- Vägledande för koncern Västerås stads samarbetspartners
- Inspirerande för invånare, civilsamhälle och näringsliv

I koncernen Västerås stads styrmodell är Visionen det högst styrande dokumentet och under den kommer Agenda 2030. Detta program är vår konkretisering av Agenda 2030 i styrmodellen och målbilderna ska kunna appliceras på alla verksamheter inom koncernens förvaltningar och bolag.

Status för målbilderna i detta program ska följas kontinuerligt och inkluderas i koncernens årsredovisning. En gång per mandatperiod görs en fördjupad analys. Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen av programmet. Vi följer förflyttningen i förhållande till programmets mål genom att:

- Mäta förändring och utveckling på samhällsnivå genom relevanta indikatorer.
- Följa samhällstrender på lokal, nationell och internationell nivå.
- Beskriva orsaker och effekter utifrån de insatser som vi som koncern har gjort och hur insatserna bidragit till programmets målfyllelse.

Utifrån mätning och beskrivningar görs analyser för att planera hur vi bäst påverkar utvecklingen i riktning mot målbilderna i programmet. Resultatet av uppföljningen ska utgöra grund för verksamhetsplanering inom koncernen Västerås stad.

Målbilderna i detta program har fokus på att skapa effekt för de vi är till för och för utvecklingen av orten Västerås. Målbilderna är breda och kan ej mätas med en enda indikator. Eftersom hållbar utveckling handlar om komplexa samhällsutmaningar behöver vi hela tiden utgå från vår omvärld och det system av aktörer som bidrar till hållbarhet på olika sätt. Effekter på hållbarhet i Västerås fås genom att väga samman det som kommunen gör och har rådighet i, med det som sker i omvärlden och genom andra aktörer som bidrar till målen. Uppföljningen ska vara målgruppsanpassad och handla om att skapa möjligheter för lärande och utveckling.

UtKast

VÄSTERÅS STAD

Kontaktcenter: 021-39 00 00

www.vasteras.se